

Dnro H 00039/13

17.6.2013

oikeusministerio@om.fi

Lausuntopyyntönnä 22.4.2013 Dnrot OM 11/03/2012
OM 011:00/2012

OIKEUDENHOIDON UUDISTAMISOHJELMA 2013-2025

Turun hallinto-oikeus esittää lausuntonaan kunnioittavasti:

Lähtökohdat

Neuvottelukunnan tehtäväksianto on ollut haastava: yhtä aikaa parantaa oikeusturvaa ja pienentää merkittävästi sen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. On epäiltävää, onko tämä tosiasiaa mahdollista. Todennäköisempää on, että merkittävä menotason leikkaaminen johtaa joidenkin nyt tuotettavien palvelujen heikkenemiseen tai niiden lakkaamiseen kokonaan. Tällöin on olennaista pyrkiä kohdentamaan menovähennykset oikeisiin eli vähiten oikeuslaitoksen palvelujen käyttäjille haittaa ja oikeusturvaheikennyksiä tuottaviin kohteisiin.

Neuvottelukunnan ratkaisun lähtökohdat (mietintö ss. 11-12) ovat pääosin jokseenkin oikeat. Oikeuslaitoksen menoja voi vähentää lähinnä vain henkilöstömenoista. Henkilöstön vähentämiseen ajankohta eli lähivuodet on siihen tarkoitukseen oikea, koska laaja eläköityminen mahdollistaa henkilöstövähennykset ilman irtisanomisia. Henkilöstövähennysten aiheuttamaa haittaa oikeusturvalla taas voidaan minimoida vain vähentämällä käsiteltäväksi tulevia asioita tai käsittelemällä niitä aiempaa harvemmassa instanssissa, pienemmillä kokoonpanoilla tai muutoin nykyistä tehokkaammin.

Kriittisesti voidaan arvioida lähtökohtiin kirjattua ajatusta siitä, että rakenneuudistuksilla voitaisiin vähentää hallintoon sitoutuvaa työtä. Monilla muilla hallinnonaloilla tehdyt organisaatiouudistukset ovat osoittaneet, että uusilla organisaatiorakenteilla ei juurikaan saavuteta merkittäviä hallinnollisia säästöjä, koska uudet rakenteet tuottavat jo sinällään uusia hallinnollisia tehtäviä ja erityisesti siirtymäaikoina menot pikemminkin kasvavat, kun henkilöstöä ei voida siirtää uusiin tehtäviin.

Tuomioistuimien hallintoon sitoutuu nykyisellään lähes yksinomaan sellaisen henkilöstön työtä, joka hallintotehtävien ohella tuottaa myös substanssia eli osallistuu lainkäyttötehtäviin. Hallintotehtävien määrä on varsin suorassa suhteessa henkilöstön määrään, joten kokonaishenkilöstömäärän sijoittaminen esimerkiksi suurempiin yksiköihin ei vähennä hallintotehtävien kokonaismäärää juurikaan. Tuomioistuimien hallintotehtävien hoitamisen nykyinen ongelma ei

olekaan liian suuri hallintohenkilöstö, vaan päinvastoin se, että hallintotehtäviin ei voida osoittaa riittävästi eikä riittävän osaavaa henkilöstöä, koska lainkäytön paineet vaativat kaikki irrotettavissa olevat henkilöstövoimavarat. Tuomioistuimien hallintoa rasitetaan lisäksi nykyisin toistuvasti - ja liiallisesti - myös keskushallinnon erilaisilla tiedonhankinta-, selvitys-, strategia- ja suunnitteluvaateilla.

Oikeudenhoidon tavoitetila 2025

Neuvottelukunnan määrittämä oikeudenhoidon uudistamisen tavoitetila vuoteen 2025 mennessä (mietintö ss. 13 -15) on kunnianhimoinen ja vaativa yritys hahmottaa laajasti oikeudenhoidon tulevaisuutta. Sen ongelmana on kuitenkin yleispiirteisyys ja ohjelmallisuus ilman konkreettisia täsmennyksiä siitä, mitä eri ilmaisuilla todellisuudessa tarkoitetaan. Se ei siten juurikaan voi toimia osviittana kehittämishankkeille, koska ilmaistuilla yleisillä, jopa ylevillä, periaatteilla ja tavoitteilla voidaan perustella hyvinkin erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja.

Tavoitetilaan on myös sisäänrakennettu ratkaisuja sellaisiin ongelmiin, joiden olemassaolostakaan tai merkittävyyydestä ei ole mitään selvitystä olemassa. Tästä esimerkkinä ilmaisu

"Tuomioistuimien jakautuminen eri tuomioistuinlinjoihin ja erityistuomioistuihin ei aiheuta oikeusturvaongelmia tai turhaa työtä".

Jo lähtökohtaisesti voitaneen pitää selvänä, että perustuslain mukainen jako tuomioistuinlinjoihin ja tiettyihin erityistuomioistuihin on pitkän kehityksen tulos, jonka tavoitteena on juuri ollut neuvottelukunnankin korostaman erityisasiantuntemuksen turvaaminen tuomioistuimissa ja asiakaskunnan oikeusturvaongelmien paras mahdollinen ratkaiseminen. Mahdolliset rajapintojen ongelmat ovat marginaalisia ja hoidettavissa ilman äärimmäisiä rakenneratkaisuja, joista esimerkkinä ehdotukset 7 ja 8, joista enemmän tuonnempana lausunnossa.

Neuvottelukunnan toimenpide-ehdotukset

Neuvottelukunnan mietintö sisältää useita kannatettavia ehdotuksia. Hallinto-oikeus ottaa tässä lausunnossa kantaa lähinnä vain hallintotuomioistuimia koskeviin ehdotuksiin ja niistäkin vain niihin, joiden osalta hallinto-oikeudella on mietinnöstä poikkeava tai sitä täydentävä näkemys tai ehdotus.

Osa neuvottelukunnan toimenpide-ehdotuksista on keskenään ristiriitaisia. Kannatettava ehdotus numero 17 korkeimman hallinto-oikeuden toiminnan suuntaamisesta aiempaa enemmän vaativimpien ja ennakkotapaustulojen asioiden ratkaisemiseen sopii huonosti yhteen mietinnön muista ehdotuksista luettavissa olevaan tavoitteeseen tai ainakin ennakoitavissa olevaan lopputulokseen heikentää alueellisten hallinto-oikeuksien asemaa rakenneuudistuksilla tai linjoja yhdistämällä. Vastaava ristiriita on myös kannatettavan ehdotuksen 25 ja mainitun suuntauksen välillä. Hallinnollisten sanktioiden lisääminen edellyttää hallinto-oikeuksien vahvistamista, ei niiden aseman heikentämistä saati alasajoa.

Turun hallinto-oikeus ei pidä ehdotettujen selvitysten tekemistä tarpeellisena eikä tarkoituksenmukaisena.

Neuvottelukunnan ehdotukset KKO:n ja KHO:n ja vastaavasti koko tuomioistuinlinjojen yhdistämisen selvittämisestä eivät perustu minkäänlaiseen edes esiselvitystason pohdintaan niistä mahdollisista ratkaistavista ongelmista tai saavutettavista hyödyistä, joiden vuoksi tällaisia selvityksiä tulisi tehdä. Lähes yksinomainen perustelu on ns. ne bis in idem- problematiikan ajankohtaiset pulmatilanteet. Nuo ongelmat ovat kuitenkin eri tuomioistuinlinjojen tuottamien oikeudellisten palvelujen määrään ja laatuun nähden hyvin marginaalisia ja ratkaistavissa paitsi lainsäädännöllä, monella esitettyä huomattavasti yksinkertaisemmalla organisatorisella tavalla, kuten tuomioistuimien laajemmalla yhteistyöllä, asiantuntijalausunnoilla, virkamiesvaihdolla, urakierrolla tai tuomareiden vaihto- ja lainausjärjestelmällä, joista kaikista on mm. pohjoismaisia esimerkkejä tarjolla.

Tuomioistuinlinjojen muotoutuminen Suomessa nykyiseen rakenteeseensa on tapahtunut pitkän kehityksen tuloksena. Tuomioistuimien jakautuminen yleisiin eli siviili- ja rikosasioiden tuomioistuihin ja yleisiin hallintotuomioistuihin on perustunut lähimmän vertailumaamme Ruotsin ja laajasti myös keskieurooppalaisten maiden, kuten Saksan ja Ranskan oikeusjärjestelmien esikuviin. Linjajaon tavoitteena on ollut kansalaisten ja yhteisöjen asiantuntevan oikeusturvan takaaminen ja nykyisinkin tavoitteena oleva tuomioistuimien ja tuomareiden erikoistuminen ja erityisasiantuntemuksen turvaaminen.

Hallintolainkäytön alalla erikoistumisen ulottuminen myös ensi asteen muutoksenhakuun oli pitkän ja osin hankalankin kehityksen tulos, joka aste asteelta muotoutui vuosien 1955, 1975, 1989 ja 1999 lääninoikeus- ja hallinto-oikeuslakien tuloksena. Noita lakeja valmisteltaessa pidettiin kaiken aikaa lähtökohdana, että oikeusturva hallinnon alalla on puutteellinen niin kauan kuin myös ensi asteen muutoksenhakupäätöksiä ei tehdä riippumattomissa tuomioistuimissa. Nyt tehdyt ehdotukset eivät noudata tätä pitkää linjaa, vaan päinvastoin uhkaavat vaarantaa erityisesti tavallisten kansalaisten mahdollisuuden saada halpaa, nopeaa ja laadullisesti korkeatasoista oikeusturvaa myös viranomais- ja hallintokoneistoa vastaan.

Hallintotuomioistuimien kustannukset ovat tuomioistuimien menoista vain noin 20 prosenttia. Hallintotuomioistuihin eivät kohdennu lainkaan syyttäjälaitoksen kulut ja julkisen oikeusavun kustannuksistakin vain murto-osa. Kun oikeuslaitoksen menojakauma on tällainen, on selvää, että neuvottelukunnan nyt visioima mahdollinen tuomioistuinlinjojen yhdistäminen ja siltä edellytettävät säästöt kohdentuisivat olennaisesti juuri hallintolainkäyttöön ja hallintotuomioistuimien asiakkaisiin. Vastaavasta tilanteesta alueellisilla hallintotuomioistuimilla on hyvin negatiivisia kokemuksia ajalta, jolloin hallintolainkäyttö oli vain osa suuremman isäntäviraston eli lääninhallituksen toimintaa. Tähän ei tulisi olla paluuta.

Tuomioistuinlinjojen yhdistäminen olisi myös erittäin laaja lainsäädännöllinen ja yhteiskunnallinen hanke edellyttäessään perustuslain tasoista puuttumista vallitsevaan oikeustilaan. Hankkeen lainsäädännölliseksi kestoksi voidaan hy-

vin arvioida vähintään 10 vuotta. Mikäli se sen jälkeen toteutuisi, yhdistettyjen tuomioistuimien toiminnan voidaan arvioida vähintään samanpituisen ajan kärsivän huomattavista yhteensovittamisongelmista. Näin on tapahtunut useissa aiemmissa rakenneuudistuksissa, kuten Uudenmaan läänioikeuden ja liikevaihtovero-oikeuden sekä Vaasan läänioikeuden ja vesiyläioikeuden yhdistämisen sekä Keski-Suomen, Mikkelin ja Pohjois-Karjalan läänioikeuden lakkauttamisen yhteydessä. Parhaillaan meneillään oleva Kouvolan ja Rovaniemen hallinto-oikeuden ja Kouvolan hovioikeuden lakkauttaminen ja siihen liittyvät ilmiöt ja vaikeudet jo sinällään osoittavat tällaisten rakenneuudistusten ilmeiset ongelmat mm. osaavan henkilöstön menettämisen ja motivaation kaotamisen muodossa.

Hallinto-oikeus arvioi, että jo nyt ehdotettuihin laajoihin selvityksiinkin ryhtyminen tuottaisi huomattavaa haittaa uuden henkilöstön rekrytoinnille hallinto-oikeuteen aikana, jolloin erityisesti olisi kyettävä korvaamaan eläköitymisen muodossa menetettävä ammattitaitoinen henkilöstö. Viroissa oleva nuorempi väki puolestaan pyrkisi turvaamaan tulevaisuutensa hakeutumalla tuomioistuinlaitoksen ulkopuolelle. Selvitystyöhön ryhtyminen sitoisi myös pitkäaikaisesti niitä voimavaroja, joista juuri on puutetta, ja aiheuttaisi tuomioistuinlaitoksen sisälle pysyvän turbulenssitilan, joka heikentäisi jokapäiväistä oikeusturvatyötä.

Näistä syistä neuvottelukunnan ehdotuksia 7 ja 8 ei tulisi toteuttaa.

Ehdotus 12

Hallinto- ja hovioikeusverkoston uudistamisen jatkaminen

Ehdotus 13

Hallinto-oikeuksien asiamäärien tasaaminen

Turun hallinto-oikeus kannattaa hallinto-oikeusverkoston uudistamisen jatkamista siten, että vuonna 2014 syntyvien kuuden hallinto-oikeuden asiamääriä tasataan ja asiat jaetaan tasaisesti ratkaistavaksi kaikissa alueellisissa hallinto-oikeuksissa.

Vuonna 1989 perustetuista 11 läänioikeudesta tulee vuoden 2014 huhtikuun alusta olemaan jäljellä kuusi, viiden tultua lakkautetuksi vajaan 25 vuoden aikana. Rakenteellinen muutos on siten ollut nopeaa ja syvälleikäyvä. Hallinto-oikeuksien toiminnan vakiinnuttamiseksi hallinto-oikeusrakennetta ei tulisi organisatorisesti enää suunnitella muutettavaksi nyt esillä olevalla suunnittelu-kaudella.

Oikea ja tarkoituksenmukainen rakenneuudistus hallinto-oikeuksien kohdalla on ns. tasotyöryhmän ehdotusten mahdollisimman nopea toimeenpano, johon neuvottelukunnan ehdotus 13 tähtää. Tuossa rakenneuudistuksessa tulisi tasotyöryhmän ehdotusta edelleen syventää tavoitteena se, että kaikki hallinto-oikeudet pääsääntöisesti käsittelevät kaikenlaisia asioita. Tällä saavutetaan myös ehdotuksen 12 ydintavoite ”toiminnallisesti ja laadullisesti sekä väestöpohjaltaan vahvoista hallintotuomioistuimista”.

Ehdotus 18

Oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalan laajentaminen

Turun hallinto-oikeus kannattaa oikaisuvaatimusjärjestelmän laajentamista. Oikaisuvaatimusmenettelyä sääntelemällä tulee parantaa sen vaikuttavuutta.

Laajentamalla hallinnon sisäisen oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöalaa voidaan hallinto-oikeuksiin saapuvien asioiden määrää vähentää. Samassa yhteydessä tulisi oikaisuvaatimusmenettelyn sääntelyä uudistaa niin, että oikaisuvaatimusmenettelyn muutoksenhakuluonne korostuisi käsittelyssä aiempaa enemmän.

Nykyisin on mm. mahdollista ja jopa tavanomaista, että viranomaispäätöksen tehnyt virkamies toimii itse lautakuntatasolle nostetussa oikaisuvaatimuskäsittelyssä esittelijänä. Tämä ei luo parasta mahdollista asetelmaa tehdyn päätöksen uudelleen arviointiin. Vastaavasti on mahdollista, että sama lautakunta, joka on tehnyt perushallintopäätöksen, käsittelee myös siitä tehdyn oikaisuvaatimuksen. Tämäkään ei välttämättä johda aina minkäänlaiseen uudelleenharkintaan, jolloin oikaisuvaatimusmenettely tosiasiaissa vain pitkittää mahdollisuutta oikeusturvan toteutumiseen.

Välittömän verotuksen oikaisuvaatimuskäsittely, jossa oikaisuvaatimuksen käsittelee erillinen oikaisulautakunta, on hyvä esimerkki siitä, miten tehokas, riippumaton ja asiantunteva oikaisuvaatimusmenettely vähentää hallintotuomioistuimien työmäärää.

Ehdotus 21

Oikeusturvan tarpeen ja asioiden vaativuuden huomioon ottaminen ratkaisutoiminnassa

Ehdotus 22

Tuomioistuimien kokoonpanosäännösten joustavoittaminen

Turun hallinto-oikeus kannattaa sitä, että oikeusturvan tarve ja laatu otetaan nykyistä paremmin huomioon tuomioistuinkäsittelyssä. Kevennettyjen kokoonpanojen käytön mahdollisuutta olisi lisättävä ja esittelyjärjestelmästä luovutava ainakin yksinkertaisissa asioissa. Yksinkertaisiin ja pienen intressin asioihin voidaan luoda valituslupajärjestelmä jo ensi asteessa

Hallinto-oikeuksissa jo lähes puolet asioista ratkaistaan ns. kevennetyssä eli kolmea tuomaria pienemmässä kokoonpanossa. Järjestelmää tulisi laajentaa uusiin asiaryhmiin, jopa kaikkiinkin, koska kaikissa asiaryhmissä esiintyy asioita, joiden oikeusturvaintressi tai oikeudellinen laatu ei edellytä kolmea tuomaria. Tuomioistuin itse kykenee parhaiten arvioimaan tarvittavan asiantuntemuksen määrän kussakin yksittäisessä jutussa.

Vastaava kevennettyjen kokoonpanojen mahdollisuus tulisi ulottaa myös hovi-oikeuksiin ja vakuutusoikeuteen.

Nykyisin yhden tuomarin ratkaistavaksi säädettyt, yleensä hyvin yksinkertaiset asiat, kuten pysäköintivirhemaksuvalitukset ja ajokortin väliaikaista peruuttamista koskevat valitukset ratkaistaan esittelystä. Nämä asiat voitaisiin hyvin ratkaista yhden tuomarin omana päätöksenä ilman esittelyä.

Intressiltään objektiivisesti, ja erityisesti suhteessa tuomioistuimille aiheutuviin käsittelykuluihin, erittäin pieniin asioihin, kuten 40 - 100 euron pysäköintivirhemaksu- ja jätemaksuasioihin tulisi säätää valituslupajärjestelmä jo hallinto-oikeustasolle. Perustuslaissa säädetty mahdollisuus saattaa asia aina riippumattoman tuomioistuimen tutkittavaksi voi toteutua myös valituslupan kautta.

Ehdotusten toimeenpanojärjestys

Oikeusministeriö on pyytänyt lausunnonantajien näkemyksiä myös siitä, missä järjestyksessä ehdotettuihin toimiin olisi ryhdyttävä.

Turun hallinto-oikeus esittää, että lastensuojelulakia muutetaan ensi tilassa niin, että hallinto-oikeus ei enää vahvista huostaanotettavan lapsen sijaishuoltopaikkaa, vaan siitä päättää kunnallinen viranomainen. Samassa yhteydessä pääsy huostaanottoasioissa korkeimpaan hallinto-oikeuteen tulee säätää luvanvaraiseksi (ehdotuksen numero 19 4. kappaleen viimeinen lause ja 5. kappale).

Hallinto-oikeuslain kokoonpanosäännösten uudistaminen tulisi myös panna viireille pikaisesti (ehdotus 22).

Ns. tasotyöryhmän ehdotukset tulisi panna toimeen jo lyhyellä aikavälillä (ehdotus 13).

Täydentäviä ehdotuksia

Kunnallisvalituksen tarpeellisuuden selvittäminen

Turun hallinto-oikeus esittää, että selvitetään, onko kunnallisvalitus erillisenä hallinto-oikeudellisena muutoksenhakumuotona enää tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen.

Hallinto-oikeudellisia säännönmukaisia muutoksenhakukeinoja ovat hallintovalitus ja kunnallisvalitus. Kunnallisvalitusta on lainsäädännössä käytetty paitsi varsinaisena kunnallisten toimielinten päätösten laillisuuden valvontakeinona myös valituslajina eräissä erityislaeissa, kuten maa-aineslaissa ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaava-asioissa.

Kunnallisvalituksen perusajatuksena lienee ollut luottamusmieshallintoon perustuvan kunnallisen itsehallinnon laillisuuden valvonta valtiolliseen tuomioistuimeen tehtävän kunnallisvalituksen, ns. actio populariksen avulla. Kunnallisvalitus on antanut jokaiselle kuntalaiselle mahdollisuuden saattaa tuomioistui-
men tutkittavaksi, ovatko valitut kunnalliset luottamusmiehet itsehallinnollista valtaansa käyttäessään menetelleet lain mukaisesti.

Kuntien hallinnon ammattimaistuttua ja kuntakoon yhä suurentuessa kyseessä olevan kaltaisen laillisuusvalvonnan tarve on käynyt aiempaa selvästi vähäisemmäksi. Varsinaisten kunnallisten valvontavalitusten määrä onkin olennaisesti vähentynyt. Yhä useammin kunnallisvalitusta käytetään sille vieraassa tarkoituksessa eli vähemmistöön poliittisessa päätöksenteossa jääneiden pyrkimyksenä jatkaa enemmistön tekemien päätösten vastustamista laillisuusperustein.

Toisena ilmiönä on havaittavissa, että kunnallisvalituksista entistä suurempi osa tosiasiaa koskee yksittäisiä henkilöitä ja heidän etujaan ja oikeuksiaan. Tyypillisiä ovat kunnallisia virkamiehiä, heidän valintaansa, käyttäytymistään ja virkasuhdettaan koskevat asiat. Näissä kuntalaisten valvontamahdollisuudella ei juurikaan ole merkitystä. Myös hallintovalitus tuottaisi päätöksen kohteelle hänen tarvitsemansa oikeusturvan, kun taas kunnallisvalitus usein, varsinkin virkanimitystapauksissa, jopa heikentää sitä pitkittäessään asian lopullista rat-

kaisua.

Kunnallisvalitus valitusmuotona on kassatorinen eli tuomioistuimien voi vain joko todeta päätöksen lailliseksi tai laittomaksi, ei muuttaa päätöstä. Tästä aiheutuu neuvottelukunnan mietinnössä mainittua asioiden ketjuuntumista, koska erityisesti maa-aines- ja kaava-asioissa on tavanomaista, että kunnallinen päätös joudutaan sisältöpuutteen vuoksi kumoamaan tai menettelyvirheen vuoksi kumoamaan ja palauttamaan, koska tuomioistuimella ei ole juurikaan mahdollisuutta muuttaa päätöstä. Mikäli kunnallisvalituksesta valitusmuotona luovutaisiin, tuomioistuimella olisi hallintovalitusta ratkaistessaan enemmän vaihtoehtoja asian ratkaisemiseen.

Pelkkään hallintovalitukseen siirtyminen ei luonnollisestikaan saisi heikentää kunnallisen itsehallinnon toteutumista. Hallintotuomioistuimet kuitenkin alan ammattimaisina asiantuntijoina mitä todennäköisimmin pystyisivät välttämään itsehallinnon keskeisten periaatteiden loukkaamista päätöksenteossaan, vaikka valituslajina olisi hallintovalitus.

Hallintovalitukseen siirryttäessä olisi luonnollisesti myös esimerkiksi kaava-asioissa laajennettava hallintovalituksen tekemiseen oikeutettujen piiriä niin, että merkittävästi kaikkien kuntalaisten elinympäristöön vaikuttaviin päätöksiin edelleen voitaisiin laajasti hakea muutosta.

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen aseman selvittäminen

Turun hallinto-oikeus esittää, että selvitetään, tulisiko Ahvenanmaan hallintotuomioistuin siirtää toimimaan Turun hallinto-oikeuden yhteydessä nykyisen Ahvenanmaan kärjäoikeuden asemasta.

Hallinto-oikeudellinen muutoksenhaku Ahvenanmaan viranomaisten päätöksistä on järjestetty muodostamalla Ahvenanmaan kärjäoikeuden yhteyteen Ahvenanmaan hallintotuomioistuin. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta säädetään maakunnan itsehallintolaissa ja erillisessä laissa Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta. Käytännössä Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen muodostaa yksi hallintotuomari, jonka esittelystä kaikki hallinto-oikeudelle vuosittain saapuvat noin 100 muutoksenhakuasiaa ratkaistaan kokoonpanossa, jossa muina jäseninä ovat laamanni tai kärjätuomarit.

Järjestely on viime aikoina osoittautunut jossain määrin vaikeaksi toteuttaa, koska hallintotuomarin virkaan halukkaita ja päteviä, kokeneita henkilöitä on ollut vaikeaa saada hakeutumaan virkaan. Ahvenanmaalla on myös toistuvasti esiintynyt jääviystilanteita, joita on jouduttu yksittäismääräyksin paikkaamaan.

Toteutuneessa, käytännössä lähes yhden tuomarin järjestelmässä, hallintotuomarilta edellytetään niin laaja-alaista hallintolainkäytön kaikkien juttutyyppejen osaamista, että sitä ei ole mahdollista saavuttaa kuin erittäin pitkäaikaisen kokemuksen kautta. Näin ollen on pelättävissä, että Ahvenanmaan kansalaisten oikeusturvan taso ei ainakaan kaikissa tapauksissa yllä siihen, mitä neuvottelukunta edellyttää tulevaisuuden tuomioistuimilta (tavoitetila 2025).

Sijoittamalla Ahvenanmaan hallintotuomioistuin Ahvenanmaan kärjäoikeuden sijasta Turun hallinto-oikeuden yhteyteen voitaisiin merkittävästi parantaa ahvenanmaalaisten oikeusturvaa, kun käytettävissä olisi koko Turun hallinto-

oikeuden tuomari- ja esittelijäkunnan monipuolinen ja laaja-alainen hallinto-oikeudellinen osaaminen ja kokemus. Yhdistäminen ja ruotsinkielisen hallintotuomarin siirtäminen Turun hallinto-oikeuteen vahvistaisi Turun hallinto-oikeuden kaksikielisyyttä ja parantaisi siten myös Turun hallinto-oikeuden nykyisen tuomiopiirin ruotsinkielisten asukkaiden kielellistä tasa-arvoa.

Pääsääntöisesti kirjallisessa hallinto-oikeusprosessissa Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen fyysinen sijainti Ahvenanmaalla ei ole välttämätöntä. Suullisia käsittelyjä Turun hallinto-oikeus järjestää nykyisinkin säännöllisesti myös muualla kuin Turussa, mm. kuukausittain Porissa.

Laaja-alaisempi asiantuntemus saattaisi vähentää myös jatkovalituksia korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikä toteuttaisi neuvottelukunnan tavoitetta käsittelyketjujen lyhentämisestä.

Ylituomari

Hannu Renvall

Hallintopäällikkö

Seija Kaijanen